

DAVID DE CREMER

Krimp zo slecht nog niet

Afscheidnemend Rabobank-topman Bert Heemskerk liet afgelopen week weten dat de economische krimp gezond is. Een opmerking die kan tellen. Is het namelijk niet zo dat net een groeiende economie goed is voor ons allemaal?

Volgens Heemskerk zorgt de economische krimp ervoor dat de prijzen weer een beetje normaal worden. Daar is zeker iets voor te zeggen. Onze prijzen worden bepaald door het spel van vraag en aanbod. Waar vraag en aanbod elkaar kruisen, komt de prijs op de markt tot stand.

Dat principe is eerlijk te noemen zolang vraag en aanbod onafhankelijk van elkaar zijn. Maar daar wringt het schoentje. Wat consumenten willen betalen, kan makkelijk gemanipuleerd worden door arbitraire prijzen te installeren. Onderzoek toont aan dat het gebruik van een arbitrair cijfer een anker-effect teweegbrengt. Het anker-effect betekent dat een initiële suggestie als anker kan dienen voor toekomstige prijzen. Prijsverhogingen zijn dus vaak gebaseerd op de initiële suggesties van de markt, eerder dan op de prijs die de consument wil betalen.

Een helder voorbeeld is de hoge olieprijs verleden jaar. Die krankzinnige prijsverhogingen werden duidelijk in het leven geroepen door arbitraire cijfers die een escalatie van opbod veroorzaakten. Hetzelfde lijkt op te gaan voor de onbegrijpelijke stijgingen van de vastgoedprijzen en aandelenmarkten.

Natuurlijk is het te simpel om de huidige economische malaise enkel te wijten aan de onverantwoorde prijsstijgingen die we mee-gemaakt hebben.

Heemskerk laat in zijn mededeling namelijk ook fijntjes weten dat vooral de banken die explosieve stijgingen mogelijk gemaakt hebben. Prettig om te horen is dat hij zichzelf niet vrijspreekt.

Mijns inziens slaat de Rabobank-topman de spijker op de kop. In het streven naar steeds maar meer is nooit de vraag gesteld of de behaalde winsten en bonussen wel realistisch waren. Integendeel, elke dag moest weer meer opbrengen dan de vorige. Vanuit psychologisch en gedrags-economisch onderzoek weten we inderdaad dat mensen vooral gemotiveerd zijn om verlies - lees achteruitgang - te vermijden. En om te zorgen dat verlies vermeden wordt, is men dan ook snel geneigd om meer risico's te nemen. Risicovol gedrag dat - zo blijkt nu - onverantwoord en zelfs onethisch genoemd kan worden.

Bevatten Heemskerk zijn woorden waarheid? Als dat inkrimpen tot gevolg heeft dat er meer realisme komt op onze financiële markten, dan is het misschien nog niet zo slecht dat we even met zijn allen tegen de muur zijn gelopen.

**Het is misschien
nog zo slecht
niet dat we
even met zijn
allen tegen
de muur zijn
gelopen.**

■ David De Cremer is hoogleraar behavioural business ethics aan Rotterdam School of Management en London Business School. Hij is ook wetenschappelijk directeur van het Erasmus Centre of Behavioural Ethics.

